

Kremenjak

Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela.

Kremenjak izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pò godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. **Pojedini broj 4 pare (2 novč.)**

Odgovaraju li zahtjevima zakona školska pomješća kod Sv. Frane?

Ako postavismo ovo gornje pitanje i ako želimo na nj zakonom u ruci odgovoriti, mislimo, da neće biti nikome žao, niti mu može biti žao, a, kad bi kome baš i bilo, onda nam je reći, da je nama više do naše djece i do zdravlja njezina, nego do čijih kaprica i komodnosti.

Imamo pred sobom „Naredbu 28. Srpnja 1875, Br. 11318, kojom se izdaju propisi o prilagodjenju učioniskih zgrada za pučke učionice i o zdravlju u tim učionicama u Dalmaciji“.

Iz nje ćemo navesti samo glavnije §§, a iz njih ono, što je važnije. Dakle:

§. 1. Govori kakva mora biti učionska zgrada te medju ostalim propisuje da joj mora biti „spo'jašnjost ugledna, unutarnjost pristojnim pokuštvom priskrbljena a svugda prostrana, svijetla i provjetrena“.

Molimo da nam se odgovori: je li spomenuta škola s polja ugledna? je li iznutra prostrana, svijetla i provjetrena?

§. 2. stavka 1. veli: „Učionska zgrada mora biti sagradjena na *suvu mjestu*, a po mogućnosti u sredini učioniskog okoliša“.

Molimo, kažite nam: je li spomenuta škola na *suvu* mjestu? je li u sredini učioniskog okoliša? (ovo ne pitamo ni „Hrv. Rieč“ ni upravu učiteljskog društva. — Oni nisu školska vlast).

§. 2. stavka 4. veli: „Mjesto će se konačno odabrati samo pošto uredovni ljekar bude podao mnijenje o *njegovoj zdravosti*“.

Molimo: Je li *uredovni ljekar* dao mnijenje da su ta pomješća zdrava? Jedan d.r. Boara stalno da nemože po duši što takova dati.

§. 3. stavka 2.: „Prizemljište mora da je *barem 0:80 m. uzdignuto nad razinom puta*“.

Isti §. stavka 3.: „*Nedopuštaju se učionske sobe, koje se neposredno na polju otvaraju*“.

Molimo: je li rečena škola *nad razinom*? i jesu li vrata odmah na polju?

§. 6. stavka 2. veli: „Obuzima li ta učionica različitih razreda za mušiče i za ženskice, *razredi se dvaju spolova dijele posebnim ulascima i pridvorijima*“.

Molimo: je li ovako kod škole u sv. Frane? — (Vraga! U nas muški i ženske imaju zajednički ulazak, zajedničko pridvorje pak i — zajednički *zahod*. Op. Ur.)

§. 8. stavka 2. veli: „Učionska soba ima biti visoka *bar 3:80 metara*, a u povećim učionicama (osobito po gradovima) 4:5 m.“

Molimo: odgovara li ovome propisu škola sv. Frane?

Isti §. stavka 3. veli: „Prostorija, svakom učeniku nužna, ustanovljuje se na 3:8, dotično na 4:5 kubičnih metara.“

Molimo: imaju li naša djeca ovliko čista zraka u školi sv. Frane? — (Je, je! ona imaju mjesto toga preugodne i okrepane podrumske mirise iz magazina gosp. Medića, pod školom. Op. Ur.)

§. 10. stavka 2. veli: „Ukupna produha prozora, ako je učenica sasvim na samu, ima doseći *bar 1/6*, a budu li obližnje zgrade ili što drugo kratilo svjetlost, 1/4 površine tavana.“

Molimo: je li ovaj propis u kreposti kod škole u sv. Frane? — (Imadu produhu iz magazina Medićeve. Op. Ur.)

§. 15. stavka 8. veli: „Osebice (zahodi) *svugda glje se može imaće spravu na Water Closet*, koja dobro radi“.

Molimo: je li bilo moguće dobiti tu spravu ov-dje, ili se je mislilo, da je bolja *patent-sprava* Musanić-Sinčić, koja je koštala 800. Kruna. (Pogodila je „Hrv. Kr.“, da budu tih 800. Kr. dali učitelju V. B., bio bi ih on uložio na bolje mjesto).

§. 23. stavka 6: „Ovlažene i oprljane odjeće, kišobrani itd., staviće se po mogućnosti van učionice.“

Sve ovo i još mnogo toga zakon zahtjeva, želeći sačuvati zdravlje mladjeg naraštaja i da mu u zdravu tijelu sačuva se i zdrav duh. Samo mi moramo biti u svemu iznimku, i moramo, bez opaske, slati svoju djecu u kojekakve školske potkapine, školske tamnice, da tu potkopaju svoje zdravlje odmah u prvoj najnevinijoj svojoj mladosti, koja je osjetljiva kao nježni cvijet.

Al što rekospo tamnice! Dan danas i za one najgore obješenjake humanost naprednog svijeta isposlovala je, da im tamnice budu uređene i udešene na način svakog ljudskog stvora dostojan, gdje ga nesmije ubijati ni pomanjkanje zraka, ni svijetla, ni smrdež, ni memla od kamena. To, velju, za najgore obješenjake! a neko će zar zahtijevati, da mi našu nejačad puštimo bez protesta u jednu takvu — ne školu — nego *srednjevječnu tamnicu*, za kakve su znali samo Turci ili oni bezdušni inkvizitori za sramotne španjolske inkvizicije!?

O, ne! toliko zahtijevati nitko nesmije!

Jedan otac.

Dopis iz Bosne.

Megju poglavitim stvarima, koje je vlada u Bosni i Hercegovini morala da uredi, odmah iza okupacije, bilo je agrarno pitanje. Ali, austrijska vlada ne samo što nije ispunila nalog i svoje obetanje, već izgleda, da ga je sa izvjesnom tendencijom odugovlačila, samo da se što dulje zamrsi i na kraju završi sa nikakvim uspjehom.

I u ovoj prilici pokušavane su razne makinacije, kako bi domaći elemenat i dalje ostao u neizvjesnosti i trzavici. Dok se s jedne strane muslimanima širom otvarala vrata iseljavanju, davana mu je mogućnost, da često uz dobru cijenu more prodati svoje imanje, samo neka bježi sa domaćeg ognjišta u — Aziju!

S druge strane kmetovi bili su podjarivani protiv aga i begova, kao da im ovi smetaju povoljnom riješenju agrarnih prilika. Svoju nesposobnost i nerad musala nije mogla ničim opravdati. Naravno, da joj je onda bilo u računu ovako postupanje, koje je najbolje opravdavalo nerad.

Skorašnja skupština Srba održana u Sarajevu prihvatila se i agrarnih prilika u svojoj domovini. Tu je zaključeno, da se agrarno pitanje riješi na način, da ne bude na štetu ni kmeta, ni posjednika. Kako su ovi ljudi svim silama pregli, da koriste svojoj izmučenoj domovini, nadamo se, da će uspjeti izravnati ovaj spor na korist jednih i drugih.

O političkim progonstvima da vam pišem, trebalo bi mnogo strpljenja s vaše strane, da saslušate naše nevolje, koje su se u ovo zadnje doba podvostručile. Razgovarajući se nekidan sa jednim rodoljubom starcem reče mi: Allah neka čuva naša ehaliju bez razlike, koja se ovako muški i odvažno brani. Baš nam je nastupio: *Sakelmişdur başumuz*, da od muke ne moremo već: *dikilmede jaşumuz!* Ali se mi opet borimo, jer je pravda i istina na našoj strani.

I ako su naši novinari, biva, oni od opozicije, kao rar. branitelji, počinjuć od ljute Krajine pak do kršne Hercegovine, skoro svi po memlavim hapsanama, mi ne očajavamo! Zao nam je tako dragocjenih mlagjanih života, gdje trunu kao kakvi razbojnici, među najpokvarenijom čeljadi. Narod je njihove muke i progonsiva privio sreću kao svoje vlastite, a to se more smatrati pravom utjehom u nevolji.

I ponajgori Neroni i Kaligule katkada u svijetlom času sjete se svojega ništavila, Nije bez neke ni naš narod skovao onu: Svaka sila za vremena, a nevolja redom ide! To bi trebalo da utuže naši vlastodršci.

Čuli ste već, kako se pogovara, da se u Bosni misli ustanoviti neka vrst zemaljskog Sabora. Štadlerovci su već preko bečkih novina izjavili, da će se oni protiviti uređenju parlamenta, biva kontrole u javnim poslima, te upozoruju bečke krugove, da njihovu protestu shvate na ozbiljan način. Vidite vi sada, kakovi su ovo ljudi i kome oni služe. Boljemu od se njih nijesmo ni nadali.

Nego ova protesta naručenih Stadlerovih skakavaca, ne će ni onako imati zamašitošći, jer tvrdoglava, glupa, a u smjeru i opaka. Drugo je pitanje, koje se u ovoj prilici ozbiljno ističe, a to je: Slučajno, da se uredi ova parlamentna vlada, hoće li se za to pitati dozvola i pristajanje Nj. V. Sultana, kao suverena okupiranih zemalja? Može li se bez njegovog pristajanja izvesti kakva nutrnja promjena u pokrajinama u kojima je on suveren?!

Ovo vam saopćujem kao nagaganje, a dalje ne idem. Znađem, da je mnogima mrsko, da se ovako zbori i to onima, koji mogu nanijeti štete vama i nama.

Da vam javim jedan uspjeh naše opozicione štampe. Bosanska vlada ukinula je sredovječnu torturu po našim tamnicama. Više se sužnji ne će moći kao skotovi da sapinju u okove i bukagije, kao što je do sada bivalo.

Čestitamo odvažnoj našoj štampi na uspjehu. Bude li ustrajala, ne će joj zaista ovaj uspjeh biti posljednji. Selam vama i vašim „kremenjacima“ koji moraju da su pravi *gaziye* i *asi* junaci, kad se tako drže!

Serhatlija.

DOPISI

P.-Luka.

Utisci s izleta. — U nekoj pokrajinskoj novini, glasovitoj sa svoje starosti, pročitismo ovih dana ovoliko:

„Izložba, fotografije *Inizjatora*, u *naravnoj veličini*, koju poklanja društvo Pio Negri e & i m. p. o. Antunu Pravdici u Prvić-Luci radi časna i vesela dočeka onog parobroda igrom na buće *pred crkvom*. *) Izložba slijedi dadom ^{23/11} o. g. Na istoj; radi *čednosti*, svečar ne prisustnuje, već *odlazi iz mjesta*. Da izložba što svečanije ispane, razvit će se ovaj program: 1.- Stajanje strmoglavce, nogama gore, pred crkvom; tri pokusa, svaki traje 10 sekunda. — 2.- Trčanje *a tutta forza* s manastirskih stepenica sve do glave seoskog lukobrana, a to susljedičnim preskakivanjem gvozdenih stupova na istome; dva a po mogućnosti tri pokusa. — 3. Gađanje kamenom s manastirskih stepenica u *botiljum pun vode* (ne vina) postavljem na jednoj koloni kraj škole; u 3. pokusa.

Program će izvoditi *bivši* manastirski gvardijan fr. Č. S., koji jamči za dobar ispadak, jer se već u tome i u pomenutim položajima vježbao, dok je u onom selu bio. On će *neopozivo* prispjeti naročitim parobrodom, da zabavi općinstvo.“

Željni da vidimo, što vidjeli nijesmo, odosmo i mi na izložbu.

Fotografiji nam se dopada. Vjerna ispala i u *naravnoj veličini*, što ne mogosmo vjerovati, dok ne vidjesmo. Pod njom čita se: „M. P. O. A. P. — P. D. P. N. e & i.“ Nalazi se u naročito podignutoj daščari povrhu „Uzornog vinograda“ manastirskog.

Izletnika bilo dosta.

Čekasmo razvoj programa, al ga ne dočekasmo! Pitali za uzrok. Rekoše nam, da program pada; jer da igrač ne prispio,.... radi.... ružna vremena.

„Radi *ružna* vremena?!“ začudismo se mi i ne proslovismo dalje.

Odosmo tada da vidimo *crkvu*. Vele, da je *vlasništvo* istog manastira, jer da ono selo *nema svoje* crkve.

„Malene, neugledne vanjštine,“ opazi jedan od nas.

„Za *manastir* je dostatna“, upane nam u uho, ne znamo iz čijih usta.

„Al za *narod*?“ upitasmo svi.

Ne dobismo odgovora.

Udosmo.

Utisak *naj povoljniji*, al jedino onda, kada nam *protumačiše* sve!

Ne mogosmo razabrati *boju* zidova. Protumačiše nam, za se ne smiju ni *čistiti ni bijeliti nikada*, jer da se ne smije dirati u starinu, koja je od velike vrijednosti za *povjest* manastirsku.

Zavirisimo u štrop. Klak se *ruši i pada*, a vele da su s toga čeljad u *pogibelji*. Al odmah razumjesmo, kad nam s manastirske strane rekoše: „Nek se narod, *uz pomoć božju*, čuva; a mi ne možemo i ne smijemo dirati u naše drevne spomenike.“

Spazismo za tim kapelicu, u kojoj se nalazi glavni žrtvenik. *Popravljen je, dekoriran, čvrsta, sjegurna*. Taj nas *kontrast* preseneti, pa opazismo: „A *zašto* se onda u *tu starinu* diralo?“

Oštar pogled poprati naš upit, te nam se reče: „Stoga, da se *mi časni oči*, *uz pomoć naroda*, čuvamo, kada za *nj* s. misu govorimo!“

Umukosmo, jer odgovor umjestan....

*) Vidi Br: 35 i 37 „Kremenjaka.“

Izbrojismo četiri, pet *izglodanih, istočenih, klimavih, surovih, prastarih* klupa. Razjasniše nam, da su od velike vrijednosti i prepune spomena; da na njima narod sjedi još od XIV. vijeka i da te klupe časni oci čuvaju kao zjenicu.

„Al su **strašno i gnusne**“, osmjelismo se mi.

Da ne rekosmo to! Jedan od časnih otaca pred-baci nam: „Vi ste glupani! Vi ne shvaćate vrijednost starih spomenika!“

Mi dušu u se.

Zavirisimo na ispovjedaonice, krstionicu, pločnik, vrata i t. d., al ni beknuti; jer uvidjesmo, po odgovorima dobivenim, da smo nekaki kretini, koji *ne znamo* cijeniti *ono*, što *onamošnji* čas. oci u tolikoj *cijeni drže*.

Pozdravismo, i da ćemo iz crkve, al će nas neki starac nosat, bjelobrk, bjelokos ustaviti i reći:

„Je l' te! gledajte ovog sv. Antu! Prije smo imali manjega; *on je imao*....“

„*Ono, što sada nema*“, dodasmo mi. I put pod noge.

Izletnici: *Ja, Ti, On.*

Ugledno Uredništvo.

Dozvolite nam malo redaka u vašem cijenjenom i neodvisnom „Kremenjaku“, koji je još jedanput nedavno uzeo u obranu neodvisno naše učiteljstvo te kreše svakome u brk istinu kako valja.

Ovih dana primili smo od učiteljskog društva pismo (litografisano u općini na općinskom papiru), kojim nas pozivlju na nekakvi protest proti pisanju „Kremenjaka“. A ko nas pozivlje? — smijite se od sveg srca — Dinko Sirovica, općinski tajnik i glasoviti Vice Belamarić!!! Vele, da je „Kremenjak“ uvrijedio učiteljstvo (??), premda mi, koji redovno štijemo taj zanimivi list od glave do pete, toga nenadjosmo. Pak onda rašta protest? — Rašta?!... ta, znate.

Ali, što je presramotno u toj stvari, jeste to, da uprava učit. društva, *recte* gosp. D. Sirovica izlaže nas učitelje jednoj sramotnoj kušnji i moralnoj mucu. Protest je naime očito spojen (to i sljepci vide) sa osobom šk. nadzornika, pa mi, jadni moderni robovi, stavljeni smo po gosp. predsjedniku našeg društva pred tešku dilemu: ili potpisati prosvjed proti svom uvjerenju ili ga nepotpisati i izvrći se progonstvu školske vlasti. A ko će nas braniti!?

Nek ugledna uprava našeg društva oprost, al ovaj njezin korak je sramotan — presramotan i proti njemu najodlučnije protestujemo.

Spomenuto pismo ima po dnu gotov odgovor, koji netreba neg potpisati i kao kupon odkinuti i povratiti. Samo su zaboravili jedno — a i to mogoše uzeti na općini — poslati nam marku od 10. h. da mi netrošimo.

Šaljemo vam rečeno pismo u originalu sa kupon-skim odgovorom, da ga vidite i po uvidjavnosti, štampate. — (Donosimo ga. Op. Ur.)

Pak su se **sad** sjetili nas; *naknadno!* A gdje smo im prije bili? U ostalom, nek nama učiteljima zajamče slobodu i da nas neće proganjati, cio će se kotar dignuti proti nekima.

Okolica dne 19. Studenog 1907.

Evo pisma:

Štovani kolega! N. N.

Bit će Vam poznato, da je učiteljstvo u Šibeniku bilo napadnuto i nizko uvrijedjeno pisanjem u mjestnom listu „Kremenjak“, te da je na to sa strane mjestnog učiteljstva bilo odgovoreno preko potpisane energičnom i dostojanstvenom prosvjednom izjavom.

Radi solidarnosti i kolegijalnosti u obrani učiteljske časti i ugleda, liepo Vas molimo, da nam saobćite Vaše naknadno prista-

janje na izdanu prosvjednu izjavu, kojoj je bila jedina svrha odbiti napadaje i uvrijede na učiteljski glas i ugled, koji je bez sumje i Vama nadasve mio i svet.

Očekujući Vaš odgovor, bratski Vam pozdrav.

Šibenik, 18. studenoga 1907.

Od Uprave „Učiteljskoga Društva“.

Predsjednik:

D. Sirovica

Članovi

M. Cinotti (?) **V. Belamarić**

Tajnik-blag.

Karadjole

Slav. Upravi „Učitelj. Društva“. — Šibenik.

Na odziv cijenj. pismu i pozivu od 18. t. mj. osobito mi je milo, što mogu upotrebiti ovu prigodu, da se u obrani učiteljskog glasa i ugleda pridružim prosvjednoj izjavi, koju je ta Uprava hvalevriedno izdala protiv nedostojnog poznatog pisanja u „Kremenjaku“.

Bratskim pozdravom.

Podpis:

(S naše strane komentata netreba. Ur.)

Pismo svemu učiteljstvu niz kotar i niz pokrajinu.

P. N. gosp. Dinko Sirovica, bivši učitelj, danas općinski tajnik i predsjednik učit. društva, u „Hrv. Rieči“ javlja, da nadzornik Sinčić njega **nikad** nije progonio. Pa dobro; zadovoljan on, zadovoljno sve selo. Samo ga mi pitamo: poznaje li on „Marijaša Antulića“? Ako ga pozna, neka ga upita; *ko je bio kukavni denuncijant?* Ko se je pismenom tužbom obratio na c. k. izbornog komesara i ujedno škol. nadzornika i *tužio svog do jučer kolegu i prijatelja*, jer da se prti u izborne stvari, što potpisuje (na molbu dotičnika) glasovnice na ime drugog kandidata? Neka ga pita: je li žalosno, da ne rečemo s... da takav „individuum“ ispunja mjesto predsjednika učiteljskog društva u Šibeniku?

Neka *šjor Meme* metne „Marijaša Antulića“ pred veliko ogledalo i tad neka ga sve to zapila u brk — pa da vidimo, što će mu odgovoriti!? — *Addio, caro Meme! Arrivederci!* Hahahaha.

(Ovo pismo treba još manje kometata. Ur.)

RAZNE VIJESTI.

Što pišu novine o Masarykovu govoru. — „*Neue freie Presse*“ piše: Zastupnik Masaryk, vodja česke realističke stranke, poznat je kao jasni i tanani mislitelj, kao vrlo izobraženi i pravim znanstvenim duhom prodahnuti čovjek, koji zastupa ideje slobode i napretka s odlučnošću i otvoritošću. Prof. Masaryk govori uvijek plemenitim i elegantnim govorom, kakav je rijetko kada u ovom parlamentu čuti, a u njegovim izvodima ne fale duhovite i zgodne pointe. Bijahu to zvuci iz prošlih i ljepših vremena ovog parlamenta, kad je poslanik Masaryk govorio o školi i rasvijetlio ono mjesto prijestonog govora, koje je zahtjevalo za školu u prvom redu mirno razvijanje. Konkretnim primjerima dokazao je, da je crkva ona, koja neda da bude mira u osnovnim školama, da je klerikalizam onaj, ili kako se je govornik eufemistički izrazio, da je austrijska crkvena politika ona, koja nastoji školu majstorski po svoju urediti.

Burno odobravanje i pljeskanje odjeknulo je svom sabornicom, kad je d.r. Masaryk na grubijanski antimistički povik imao gotov odgovor: „Vaša rieč dokazuje da kršćanstvo i kršćanska ljubav nije svedj jedno te isto“. S najvećom pozornošću slušao je parlament, kad

se je Masaryk obratio prama zastup. Majeru, koji je prekjueer govorio o tako zvanj znanosti, i istome doviknuo: „Ima tako zvana znanost, ali ima i tako zvano kršćanstvo, te isповjedam, da mi se osobito ne svijda ono *bujno kršćanstvo pri čaši*, koje hoće danas da oblađa Austrijom“.

Izostavljajući drugo, „Neue fr. Presse“ dalje piše: Najvećeg dojma je bio pak prof. Masaryk, kad je na koncu polemike prema prof. Mayeru doviknuo: „Nemoguće je, da bismo mi u znanstvenom, gospodarskom i u cijelom opsegu modernoga kulturnoga razvoja, u nazoru na svijet i život bili potisnuti natrag u srednji vijek“. Burno pljeskanje velikog broja poslanika, koji su se tiskali okolo govornika, nastalo je poslije tih riječi.

Upozoruju nas razne osobe, da su fratri Prvić-Luke počeli ponovno progoniti *sotto man via*, kao da nije njihov posao, onamošnjeg g. nadučitelja, poznata kao požrtvovna i radišna nastavnika — premda boležljiva — i da mu prijete ništa manje nego *ostrakizmom*. Vele nam, da su uprli u glavu da je on sastavljač nekih dopisa izišlih u našem listu, kojima je bila svrha da se kritizuju neke neljepe stvari *opće*, a ne *personalne* naravi.

Mi tu gg. upozorujemo, na njihovo ravnanje, da tamošnji gosp. nadučitelj *nije naš dopisnik* i da **mi njegovih dopisa ne trebamo**.

Mi smo vrlo dobro obavješteni o svemu, i mi ćemo uprijeti prstom u sve ono, što je nepodobno, — pa bio ili ne bio sadašnji g. nadučitelj u tome njihovome sijelu, gdje oni vedre i oblače te misle, da još miši nose sablju.

Gosp. tamošnjeg nadučitelja, koji mora da nelužan trpi zbog nama dobro poznate nečije bahatosti, mi sažaljevamo, a fratri će svojim postupanjem još bolje utvrditi narod u uvjerenju, što ga je on lijepo izrekao u onoj: „*Bog te očuvao turske globe i fratarske zlobe*“.

Uredništvo.

Denuncijanti. Odurno i denuncijantsko pisanje nekih osoba po nekim novinama, koje su do jučer bile u školi čivutina Jozue Franka i klele se na njegovo veliko i neoskvrnjeno ime, dalo je povoda jednoj porotnoj parnici, koja se vodila u prošli četvrtak, Petak i Subotu. Optuženi Miletić bio je indirektni cilj, a druge su bile osobe, koje je stanovita klka popovsko-pravaška držaia na oku. Ovo što velimo, sa veoma malo takta izbjeglo je iz usta i zastupatelju civilne stranke dru Gazzari, koji je, na opće čudjenje, išao da traži trun u oku brata svojega. Nek nam se nezamjeri što ovo spominjemo; teško je nespomenuti ondje, gje očekuješ neku visinu.

Mučali smo o svem ovom poslu sve do danas; nijesmo se htjeli ošvrnuti ni na ono zlonamjerno „Priopćeno“ u br. 187. „H. R.“, uvršteno *baš dan prije* rečene porotne rasprave, a o kom imamo podataka da je zgoļjna laž; pak nećemo ni danas još ništa kazati niti isticati niskoću i zapletenost nekih svjedoka. Dosta nam je reći, da je optuženik bio riješen, i to tako da su gg. porotnici **jednoglasno odbili svih 10. pitanja**.

C. K. drž. Odvjetništvo podiglo je istragu i zatražilo ovu raspravu na osnovu spomenutih niskih denuncija. I nezamjeramo eto. Al koju kaznu sad zaslužuju ti denuncijanti i oni, koji su na optuženika htjeli uplivati demoralizatornim srestvima?!

Hoćemo li o tom ikad pisati, neznamo; al danas nam se neda od gnušanja i stida.

Eh, don Petre, don Petre i družbo! Hoće li ti Bog prostiti, nek ti prosti, al, ako ti savjest neprosti, nas nekriivi. Grižnja biće ti pokorom.

Gledaj, na što si doveo Skradinjane i — uživaj (u tom paklu)!

Javljaju nam iz Prvić-Luke, da je tamo ovih dana neka djevojka uskočila za nekim momkom. To mi kudimo, naravno, i zakonski su propisi tu, da svrati nastojanje župnikovo na nadležnu vlast za taku nemoralnost, i da se popravi ono, što se popraviti ima.

Ali kudimo isto tako i ruglu izvrgavajuće postupanje g. župnika, koji je pravio toliku galamu u crkvi u četvrtak 21 o. m., i time uzvrpolio narod, a osobito seosku djecu, na nesmotrenost da izvrgavaju općem ruglu taj zabasali par: — kao što nas se gorko dojmilo, kad nam čeljad dostojna vjere kazaše, da je tom paru zvonilo *mrtvačko zvono* pred polne istim danom, i da je to g. župnik dopustio, pače podupro.

Mislimo, da to ne znači *uzgajati narod*. Na posao dakle gg. fratri *dobrim primjerima, ozbiljnom i zdravom poukom*, ako umijete, a ne kojekakvim djetinjarijama, s kojih narod stvarate djetetom.

Non sine quare govorimo.

Financijalno stanje Austrije. Prema izvještaju ministra finansa Koritowskoga stanje državnih finansa u Austriji pokazuje višak od 146 milijuna. Tako je n. pr. za prošlu 1906/7 godinu predviđeni prihod od taksenih maraka prebacio za čitavih 28 milijuna kruna. Trošarina, a naročito porez na šećer i rakiju takodjer je prebacila za 28 milijuna Kr. Monopol duhana dao je ove godine za 16 milijuna više nego što je bilo predviđeno u budžetu. Prihod državnih željeznica pokazao je neočekivani višak od 26 mil. Ostali višak od 146 mil. Kruna potiče iz nerazmjerno povećanog prihoda od ličnog poreza i od poreza na zgrade. Višak taj upotrebiće se u razne svrhe kao n. pr.: za željeznice, za nabavku novih vagona i lokomotiva, za proširenje telefonske mreže, za nova industrijska saobraćajna srestva, za klinike, za fond da činovnici mogu živjeti u zdravim stanovima, za fond osjeganja starih i nemoćnih radnika itd.

Golubi putnici, koji su se u američanskoj vojsci upotrebljavali za prenašanje pisama, malo po malo bivaju zapušteni i zamijenjivani pčelama, koje po svom, jakom i stinktu vraćaju se iz posve velikih daljina u svoje ulište. Pošto su malene mogu mnogo lakše izbjeći pogibelji nego golubovi i dosta su jake da na svojem hrbitu poneu i dugih vijesti, tiskanih pomoću mikrofotografije.

Knjižnica slijepaca, u New-Jorku posjeduje ime-nik svih knjiga u njoj sadržanih, koji se sastoji od 3000 cedulja sakupljenih u ladicam posebnog stola i tako raspoređenih da ih slijepac nema već opipati da upozna djelo, sastavljeno sa znakovima Braille-a, a koje hoće da čita.

Djevojka odvjetnik. Nazad malo dana položila je ispise odvjetnika u Parizu sjajnim uspjekom lijepa 20 godišnja djevojka G. ca Mikropoljski. Ona je rodom Ruskinja a svršila je pravničke nauke u Parizu na liceju Sevigne. Otac joj je dobro poznati liječnik, a njegova ćerka imala je njeku vrst fikse ideje da se posveti odvjetništvu, što je i sretno postigla. Pošto je izabrala pravničko zvanje kao apostolat i pošto je lijepa, za stalno joj neće manjkati klijenata.